



Insatser för att hantera omfattande elavbrott

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott 2007/08:RRS14 samt därtill hörande följdmotioner. I betänkandet behandlas även en motion från allmänna motionstiden 2007 samt en motion från allmänna motionstiden 2008 som tar upp frågan om säker elförsörjning.

Riksrevisionen har granskat om regeringen och Svenska kraftnät har ett tillräckligt underlag för att kunna förebygga omfattande elavbrott och om statens åtgärder ger förutsättningar för att omfattande elavbrott kan hanteras. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten Statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17). Rapporten publicerades i juni 2007.

Riksrevisionens styrelse har med anledning av granskningen överlämnat en framställning till riksdagen i vilken föreslås att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras samt att regeringen vidtar åtgärder för att statens förmåga att hantera omfattande elavbrott förbättras.

Utskottet anser, i likhet med Riksrevisionen, att tillgången till el är grundläggande för samhällets funktion. Det är därför nödvändigt att ställa höga krav på grundläggande säkerhet inom elförsörjningen, både vad det gäller underlaget för att förebygga omfattande elavbrott och åtgärder för att hantera ett sådant elavbrott.

Sedan Riksrevisionen avlämnade sin rapport i juni 2007 har regeringen bl.a. beslutat att utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt branschen vid svåra påfrestningar i elsystemet. Vidare har regeringen säkerställt att det tas fram ett underlag om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.

Resultatet av dessa åtgärder bör enligt utskottets mening avvaktas och utskottet avstyrker på den grunden framställningen 2007/08:RRS14 och samtliga i betänkandet behandlade motionsyrkanden.

I betänkandet finns en reservation av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Framställningens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	8
Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott	8
Reservation	13
Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott (s, v, mp)	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Framställningen	15
Följdmotionerna	15
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	15
Motion från allmänna motionstiden hösten 2008	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott

Riksdagen avslår framställning 2007/08:RRS14 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2007/08:Fö8 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),

2007/08:Fö9 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 28 och 29 samt

2008/09:Fö293 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 40 och 41.

Reservation (s, v, mp)

Stockholm den 30 oktober 2008

På försvarsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s), Nils Oskar Nilsson (m), Michael Hagberg (s), Allan Widman (fp), Mats Berglind (s), Isabella Jernbeck (m), Åsa Lindestam (s), Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s), Rosita Runegrund (kd), Peter Rådberg (mp) och Ulf Grape (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Bakgrund

Det svenska elsystemet från produktion till användning består dels av anläggningar för produktion av el, dels av elnät för överföringen till de slutliga användarna. Överföringen av el sker via elnät på tre nivåer: nationell, regional och lokal nivå. Den nationella nivån, stamnätet, ägs av staten via Affärsverket svenska kraftnät. Det består av ett landsomfattande nät av ledningar som knyter ihop flertalet större produktionsanläggningar med den underliggande nätnivån, regionnäten och med elnäten i de nordiska länderna.

Regionnäten är cirka tio till antalet, varav merparten ägs av Vattenfall, Fortum och Eon. Vissa produktionsanläggningar respektive större slutanvändare av el, bl.a. större industrier och Banverket, är direkt anslutna till regionnäten. Regionnäten utgör i huvudsak länken mellan stamnätet och de ca 180 lokala nät där överföringen av el sker till de allra flesta slutanvändare.

Stamnätet består av ett nät av luftburna kraftledningar och ca 150 transformator- och kopplingsstationer som knyter ihop ledningsnätet. Störningar på stamnätets nivå förekommer varje år i Sverige, men de flesta tas om hand av automatiska skyddsfunktioner i stamnätet och märks aldrig hos elanvändarna. Endast ett fåtal störningar i stamnätet leder till att slutanvändaren blir utan elenergi.

Riksrevisionens granskning avser i första hand regeringen och Svenska kraftnät. Av granskningen framgår dock att ett flertal myndigheter är aktörer inom statens insatser för att hantera elavbrott.

Motiv för granskningen

Elförsörjningen är central för stora delar av samhället. Elavbrott kan exempelvis påverka telekommunikationer, transporter, industriproduktion, betalnings- och IT-system samt sjukvård. Riksrevisionen hänvisar till Krisberedskapsmyndigheten som anser att förmågan att hantera långvariga avbrott i elförsörjningen intar en särställning i samhällets beredskap mot bakgrund av elförsörjningens betydelse för viktiga samhällsfunktioner.

Riksrevisionen bedömer inte sannolikheten för att ett omfattande elavbrott ska inträffa. Granskningen är enligt Riksrevisionen motiverad om händelser som kan medföra omfattande elavbrott är tekniskt och logiskt möjliga. Ett annat motiv för granskning är att omfattande elavbrott kan få allvarliga konsekvenser för samhället.

Riksrevisionen har definierat begreppet *omfattande elavbrott* som ett avbrott som omfattar flera regioner eller har nationell omfattning, som helt eller delvis berör stamnätet och som är så långvariga att viktiga samhällsfunktioner kan drabbas allvarligt, t.ex. sjukvård, uppvärmning och betalningsförmedling.

Framställningens huvudsakliga innehåll

Granskningens resultat och Riksrevisionens slutsatser

Riksrevisionen har delat in sina slutsatser under fem rubriker: *ansvarsfördelning, mål och krav, risk- och sårbarhetsanalyser, operativ hantering av omfattande elavbrott* och *konsekvenser av identifierade brister*.

De brister som Riksrevisionen uppmärksammat utmynnar i följande rekommendationer till regeringen:

- Regeringen bör utreda Svenska kraftnäts förhållande till och befogenheter relativt branschen vid särskilt svåra påfrestningar i elsystemet. Detta avser på vilka grunder regeringen bör kunna ge Svenska kraftnät uppgifter och befogenhet att planera, leda och samordna elförsörjningens resurser.
- Regeringen bör se till att det tas fram ett underlag så att regeringen själv kan bedöma om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.
- Regeringen bör ställa tydligare krav på myndigheternas redovisning av operativ förmåga att hantera allvarliga störningar, givet de allmänt hållna mål som finns.
- Regeringen bör förbättra sin uppföljning av myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser. I samband med detta bör regeringen säkerställa att analyserna uppfyller krisberedskapsförordningens krav. För elförsörjningen är detta särskilt viktigt avseende Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalys, så att regeringen får ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma risker och sårbarheter i det nationella elsystemet.
- Regeringen bör säkerställa att ett nödvändigt utredningsarbete bedrivs avseende prioriteringsfrågor. Detta gäller både det pågående arbetet om prioritering av elanvändare vid elenergibrist och behovet av att utreda möjligheterna att prioritera elförsörjningens aktörer inom telekommunikationsområdet.

Rekommendationer till Svenska kraftnät är följande:

- Svenska kraftnät bör utveckla underlaget för att bedöma sin operativa förmåga att hantera omfattande elavbrott, genom att införa mätbara mål för exempelvis reparationsförmågan.
- Svenska kraftnät bör genomföra en risk- och sårbarhetsanalys avseende hela sitt ansvarsområde, i enlighet med den definition Krisberedskapsmyndigheten gör av begreppet ansvarsområde. Svenska kraftnät bör inom sin

egen verksamhet utveckla risk- och sårbarhetsanalyser på viktiga områden, exempelvis kommunikationssystemen för stamnätets driftstyrning, där sådana saknas i dagsläget.

- Svenska kraftnät bör utveckla sin övningsverksamhet ytterligare, så att övningarna bl.a. avser längre förlopp och omfattar såväl huvud- som stöd-funktioner för att återställa elsystemet. I högre utsträckning bör också samverkan övas mellan olika myndigheter, branschen och Regeringskansliet.
- Svenska kraftnät bör utveckla sin analysförmåga avseende störningar i stamnätets styrsystem och säkerställa att en sådan analys kan genomföras och åtgärder vidtas tillräckligt snabbt.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår med hänvisning till pågående arbete framställning 2007/08:RRS14 punkterna 1 och 2 samt motionerna 2007/08:Fö8, 2007/08:Fö9 yrkandena 1–3, 2007/08:Fö261 yrkandena 28 och 29 och 2008/09:Fö293 yrkandena 40 och 41.

Jämför reservation (s, v, mp).

Framställningen

Riksrevisionens styrelse understryker att tillgång till el är grundläggande för samhällets funktion. En rad samhällsviktiga verksamheter, t.ex. telekommunikationer, sjukvård, uppvärmning och betalningsförmedling, måste kunna upprätthålla en grundläggande funktion också vid omfattande tekniska fel, inverkan av svåra naturfenomen eller antagonistiska handlingar. Det är därför av avgörande betydelse att samhället står väl rustat vid sådana händelser.

Granskningen visar att det finns uppsatta mål och krav för elavbrott av mindre slag men inte för omfattande elavbrott i den betydelse som Riksrevisionen lägger i begreppet. Med omfattande elavbrott avses sådana elavbrott som omfattar flera regioner eller har nationell omfattning som helt eller delvis berör stamnätet. Avbrottet ska också vara så långvarigt att viktiga samhällsfunktioner kan drabbas allvarligt. Styrelsen anser att det är nödvändigt att – även om något sådant omfattande elavbrott inte har inträffat i Sverige – ställa höga krav på den grundläggande säkerheten inom elförsörjningen, både vad gäller underlaget för att förebygga omfattande elavbrott och åtgärder för att hantera sådana elavbrott.

Underlag för att förebygga omfattande elavbrott

I granskningen har framkommit att det saknas en samlad bild av risker och sårbarheter som kan kopplas till omfattande elavbrott. Exempelvis motsvarar inte Svenska kraftnäts risk- och sårbarhetsanalys de krav vad gäller omfattning som följer av krisberedskapsförordningen, och på vissa områden i den egna verksamheten saknas särskilda analyser. Bristerna leder till att det är mycket svårt att jämföra risker och prioriterade åtgärder. Det är också oklart om dagens risknivå är acceptabel för samhället.

Granskningen visar också att det saknas tillräckligt underlag för regeringen att kunna bedöma om omfattningen av det förebyggande arbetet är rimligt relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av ett omfattande elavbrott. Exempelvis saknas underlag för att kunna bedöma stamnätets dimensionering i relation till risken för ett omfattande elavbrott.

Mot bakgrund av de allvarliga effekter ett omfattande elavbrott kan få för samhällets funktion anser styrelsen att regeringen bör ta initiativ till att ta fram ett tillräckligt underlag för att det ska vara möjligt att bättre förebygga omfattande elavbrott.

Åtgärder för att hantera omfattande elavbrott

Granskningen visar att statens åtgärder ger förutsättningar för en viss förmåga att hantera omfattande elavbrott. Ansvarsfördelningen mellan myndigheter och bolag för att operativt hantera ett omfattande elavbrott är i huvudsak tydlig.

Av granskningen framkommer dock att regeringen inte ställer tydliga krav på vilken förmåga Svenska kraftnät ska ha att reparera och hantera omfattande elavbrott. Det saknas också analyser av vilka resurser som skulle behövas vid olika skadescenarier och Svenska kraftnät rapporterar inte heller överväganden om sin operativa förmåga till regeringen.

Granskningen visar vidare att det inte finns några förberedelser för att vid behov snabbt kunna utnyttja den befintliga möjligheten att ge Svenska kraftnät befogenhet att planera, leda och samordna elförsörjningens resurser.

Styrelsen konstaterar att det självfallet även med ett omfattande förebyggande arbete inte är möjligt att helt skydda samhället mot omfattande elavbrott. Därför är det viktigt att förmågan att hantera omfattande elavbrott är tillräcklig för att samhällets grundläggande funktioner ska kunna upprätthållas. Mot bakgrund av det ovan anförda anser styrelsen att regeringen bör vidta åtgärder för att förbättra den operativa förmågan att hantera ett omfattande elavbrott.

Styrelsens förslag

Styrelsen föreslår sammanfattningsvis och mot bakgrund av ovanstående överväganden att riksdagen begär att regeringen

- tar initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras samt
- vidtar åtgärder för att statens förmåga att hantera omfattande elavbrott förbättras.

Motioner

I *kommittémotion 2007/08:Fö9 av Anders Karlsson m.fl. (s)* anføres att i stort sett alla delar av det svenska samhället är beroende av en väl fungerande elförsörjning med hög leveranssäkerhet. Samhällsviktiga verksamheter måste tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar. Elförsörjningen är i hög utsträckning beroende av IT-system och telekommunikationer för drift och styrning.

Motionärerna ställer sig bakom Riksrevisionens rekommendationer och anser att regeringen bör ta initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras liksom statens förmåga att hantera ett sådant elavbrott (*yrkande 1*).

Mot bakgrund av den kritiska sårbarhet som elförsörjningen utgör i samhället är det enligt motionärerna även viktigt att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen (*yrkande 2*).

Vidare anser motionärerna i *yrkande 3* att en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas. Syftet med strategin ska vara att säkerställa att de verksamheter som anses samhällsviktiga vid en svår påfrestning har ändamålsenliga regler och incitament för beslut om reservkraftslösningar, anskaffning och finansiering samt underhåll, service och drift. Strategin ska öka möjligheterna att optimalt använda nationellt och internationellt tillgängliga mobila reservkraftsaggregat i en akut situation.

Även i *motion 2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 28 och 29* från allmänna motionstiden 2007 påtalas behovet av att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen samt att en nationell reservkraftsstrategi bör utarbetas.

Samma yrkanden återkommer även i *motion 2008/09:Fö293 yrkandena 40 och 41 av Anders Karlsson m.fl. (s)*.

I *motion 2007/08:Fö8 av Kristina Zakrisson m.fl.(s)* anføres att tillgång till el är grundläggande för att hela vårt samhälle ska fungera. Samhället måste därför ha beredskap att kunna upprätthålla en grundläggande funktion också vid omfattande tekniska fel, inverkan av svåra naturfenomen eller antagonistiska handlingar.

Motionärerna påtalar att Riksrevisionen inte har granskat samhällets ansvar för elavbrott som uppkommer till följd av tvist mellan elleverantör och kund, så som är fallet i Haparanda och Övertorneå kommuner. Där hotar bristen på elleveranser att bli samhällsfarlig när vitala funktioner som vattenförsörjning, vård av äldre, räddningstjänst m.m. kan sättas ur spel i brist på el. Motionärerna anför att det är ytterst angeläget att regeringen snarast lägger fram förslag som undanröjer möjligheten för sådana bolag att vidta samhällsfarliga åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med Riksrevisionen att tillgången till el är grundläggande för samhällets funktion. Det är därför nödvändigt att ställa höga krav på grundläggande säkerhet inom elförsörjningen, både vad det gäller underlaget för att förebygga omfattande elavbrott och åtgärder för att hantera ett sådant elavbrott.

Krisberedskapsmyndigheten konstaterar i sin rapport *Klarar vi krisen (2008:2)* att sårbarheten vid avbrott i de elektroniska kommunikationsnäten är betydande inom samtliga förmågor.

Svenska kraftnät ansvarar enligt sin instruktion (1991:2013) för att på ett affärsmässigt sätt förvalta, driva och utveckla ett kostnadseffektivt, driftsäkert och miljöanpassat kraftöverföringssystem. Vidare är Svenska kraftnät systemansvarig myndighet enligt ellagen (1997:857) och elberedskapsmyndighet enligt elberedskapslagen (1997:288).

I regleringsbrevet för budgetåret 2008 avseende Affärsverket svenska kraftnät (regeringsbeslut N2007/10031/E, N2007/10296/E (delvis)) har regeringen gett verket i uppdrag att utreda dess befogenheter relativt branschen vid särskilt svåra påfrestningar i elsystemet samt att se till att det tas fram ett underlag om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.

Regeringen har vidare i budgetpropositionen för 2009 behandlat frågorna om säker elförsörjning både inom utgiftsområde 6 och utgiftsområde 21.

I budgetpropositionen, avsnittet Samhällets krisberedskap, kommenteras Riksrevisionens granskning av statens insatser för att hantera omfattande elavbrott. I propositionen anförs att regeringen bl.a. har beslutat att utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt branschen vid svåra påfrestningar i elsystemet. Vidare har regeringen säkerställt att det tas fram ett underlag om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.

I budgetpropositionen gällande utgiftsområde 21, Energi, kommenteras Riksrevisionens rapport på följande sätt:

Riksrevisionens granskning av statens insatser för att hantera omfattande elavbrott (RiR 2007:17) som presenterades i juni 2007 resulterade i rekommendationer till regeringen att utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt branschen vid särskilt svåra påfrestningar i elsystemet samt att se till att det tas fram ett underlag så att regeringen kan bedöma om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar. Regeringen bör ställa tydligare krav på myndigheternas redovisningar av operativ förmåga att hantera allvarliga störningar, förbättra sina uppföljningar av myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser och säkerställa att ett nödvändigt utredningsarbete bedrivs bl.a. avseende frågor om prioriteringar av elanvändare vid energibrist.

Regeringen har med anledning av Riksrevisionens rekommendationer beslutat utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt branschen vid särskilt svåra påfrestningar i elsystemet samt sett till att Svenska kraft-

nät tar fram ett underlag om stamnätens dimensionering är rimligt relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar. Regeringen har i regleringsbrev ställt tydligare krav på myndigheternas redovisning av operativ förmåga att hantera allvarliga störningar och uppföljning av myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser. Regeringen har vidare säkerställt att utredningsarbete bedrivs avseende frågor om prioriteringar av elanvändare vid energibrist. Det ärende som föranletts av Riksrevisionens granskningsrapport (RiR 2007:17) är att anse som slutbehandlat.

Utskottet har vidare erfårit att ett förslag till instruktion för *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)* har arbetats fram i Regeringskansliet. Enligt detta förslag ska den nya myndigheten bl.a. inrikta, utveckla och stödja samhällets beredskap mot olyckor och kriser och vara pådrivande i arbetet med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder. MSB ska i samverkan med myndigheter, kommuner, landsting, organisationer och företag identifiera och analysera sådana sårbarheter, hot och risker i samhället som kan anses vara särskilt allvarliga. MSB ska vidare tillsammans med de ansvariga myndigheterna genomföra en övergripande planering av åtgärder som bör vidtas. MSB ska värdera, sammanställa och rapportera resultatet av arbetet till regeringen.

När det slutligen gäller frågan om tvister som behandlas i motion 2007/08: Fö8 beslutade regeringen den 16 november 2006 om ett uppdrag till Energimarknadsinspektionen vid Statens energimyndighet (M2006/5040/E) att överväga om elanvändare som bedriver verksamhet som är viktig för samhället bör ges ett skydd i lag mot avstängning av sina elleveranser. Detta uppdrag har redovisats till Regeringskansliet genom rapporten *Skydd i lag mot avstängning av elleveranser för elanvändare som bedriver samhällsviktig verksamhet (M2006/4663/E)*. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Enligt utskottets mening har åtskilliga initiativ tagits sedan Riksrevisionen publicerade sin rapport i juni 2007. Utskottet gör bedömningen att resultatet av dessa påbörjade åtgärder bör avvaktas. Några ytterligare åtgärder från riksdagens sida behövs därför inte nu. Utskottet avstyrker på denna grund Riksrevisionens styrelses framställning RRS14 yrkandena 1 och 2. Utskottet avstyrker på samma grund även de i betänkandet behandlade motionsyrkandena.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Mats Berglind (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen framställning 2007/08:RRS14 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2007/08:Fö8 av Kristina Zakrisson m.fl. (s),

2007/08:Fö9 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 1–3,

2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 28 och 29 samt

2008/09:Fö293 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 40 och 41.

Ställningstagande

Vi anser att elavbrott kan leda till omfattande störningar i viktiga samhällsfunktioner och förorsaka betydande materiella skador och ekonomiska förluster hos kunderna. Samhällsviktiga verksamheter måste därför tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar. Elförsörjningen är i hög utsträckning beroende av IT-system och telekommunikationer för drift och styrning.

I Riksrevisionens utredning framkommer ett flertal brister, bl.a. har regeringen inte ett tillräckligt underlag för att kunna bedöma stamnätets dimensionering i relation till risken för ett omfattande elavbrott. Vidare finns ingen samlad analys av risker och sårbarheter i elsystemet.

Riksrevisionen föreslår i sin framställan att regeringen tar initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras liksom statens förmåga att hantera ett sådant elavbrott. Riksrevisionen ger regeringen fem rekommendationer:

Regeringen bör utreda Svenska kraftnäts befogenheter relativt branschen vid svåra påfrestningar i elsystemet.

Regeringen bör se till att ta fram ett underlag så att regeringen kan bedöma om stamnätets dimensionering är rimlig relativt de kostnader som samhället kan drabbas av i händelse av svåra påfrestningar.

Regeringen bör ställa tydligare krav på myndigheternas redovisning av operativ förmåga att hantera allvarliga störningar.

Regeringen bör förbättra uppföljningen av myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser.

Regeringen bör säkerställa att ett nödvändigt utredningsarbete bedrivs avseende prioriteringsfrågor.

Vi ställer oss bakom Riksrevisionens rekommendationer. Mot bakgrund av den kritiska sårbarhet som elförsörjningen utgör i vårt samhälle är det enligt vår mening även viktigt att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen. Påpekas bör även att det på en avreglerad marknad ska vara kraftbolagens ansvar att upprätthålla effektreserven. Vidare anser vi att en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas. Syftet med strategin är att säkerställa att de verksamheter som anses samhällsviktiga vid en svår påfrestning har ändamålsenliga regler och incitament för beslut om reservkraftslösningar, anskaffning och finansiering samt underhåll, service och drift. Strategin ska öka möjligheterna att optimalt använda nationellt och internationellt tillgängliga mobila reservkraftsaggregat i en akut situation.

De tekniska lösningarna måste vara flexibla och hela beroendekedjan måste säkras. Utgångspunkten måste vara att samtliga samhällsviktiga elanvändare ska ha förmåga att själva hantera sex timmars elavbrott och att i samverkan klara upp till tre dygns elavbrott. Strategin bör utgå från elkundens eget ansvar, klara ut ansvarsförhållanden mellan myndigheter, ge förslag till hur hinder i dagens strukturer och regelverk ska kunna undanröjas, föreslå samordning av tillgängliga mobila aggregat samt ge förslag till hur denna verksamhet ska finansieras.

Vi vill även påtala att Riksrevisionen inte har granskat samhällets ansvar för elavbrott som uppkommer till följd av tvist mellan elleverantör och kund, så som är fallet i Haparanda och Övertorneå kommuner. Där hotar bristen på elleveranser att bli samhällsfarlig när vitala funktioner som vattenförsörjning, vård av äldre, räddningstjänst m.m. kan sättas ur spel i brist på el. Vi anser att det är ytterst angeläget att regeringen snarast lägger fram förslag som undanröjer möjligheten för sådana bolag att vidta samhällsfarliga åtgärder.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2007/08:RRS14 Riksrevisionens styrelses framställning angående insatser för att hantera omfattande elavbrott:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör ta initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör vidta åtgärder för att statens förmåga att hantera omfattande elavbrott förbättras.

Följdmotionerna

2007/08:Fö8 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att hantera omfattande elavbrott.

2007/08:Fö9 av Anders Karlsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att underlaget för att kunna förebygga omfattande elavbrott förbättras liksom statens förmåga att hantera ett sådant elavbrott.
2. Riksdagen begär att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fö261 av Anders Karlsson m.fl. (s):

28. Riksdagen begär att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning om vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen.

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fö293 av Anders Karlsson m.fl. (s):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen årligen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas.